

[Steen Folke]

et og os andre sammen med hensyn til begrundelsen for at gå imod det græske medlemskab. Det er klart, at vores motiver er vidt forskellige.

Jeg vil gerne uddybe for VS' vedkommende, at når vi går imod, og når jeg lod nogle bemærkninger falde om mangelen på demokrati i Grækenland, er det ikke, fordi vi ikke vil være i stue med nogle, der er lidt mindre demokratiske, men det har noget at gøre med, hvad den græske arbejder mener. Jeg kan slet ikke udtale »arbejder« på den elegante måde, hr. Niels Anker Kofoed kan, men hvad mener den græske arbejder egentlig om medlemskabet?

Det er rigtigt, at vores muligheder for at afgøre det er begrænsede. Jeg har ikke været rundt i Grækenland og foretage en opinionsundersøgelse – slet ikke nogen repræsentativ undersøgelse – det vil jeg ikke bryste mig af. Men jeg synes, det er et stort problem, at den græske regering ikke ønsker at afholde nogen folkeafstemning. Hvordan kan det nu være? Ja, et af problemerne kunne være, at den konservative græske regering er bange for, hvad den græske arbejder og flertallet i den græske befolkning kunne mene om denne sag. Når jeg tillader mig at fremføre dette med, hvad der er i den græske arbejders interesse, kan jeg bl. a. støtte mig på, at et stort parti i Grækenland, som i hvert fald kalder sig et arbejderparti, og som nok er det i højere grad end regeringspartiet, det konservative parti, faktisk går imod. Man har de konservative grækernes garanti for det græske ønske om tilslutning til EF, og det er for lidt.

(Kort bemærkning).

Ib Christensen (DR):

Hr. Niels Anker Kofoed har naturligvis ret i, at det var bekendt i 1972, da vi afgjorde vores medlemskab, at Grækenland og Tyrkiet havde en associeringsordning med henblik på medlemskab. Men for det første kendte man af gode grunde ikke dengang tidspunktet for, hvornår disse lande eventuelt skulle være medlemmer, og for det andet kendte man heller ikke vilkårene. For det tredje – hvilket nok er det væsentligste – vidste man af gode grunde ikke, hvordan De europæiske Fællesskaber ville udvikle sig. Man havde altså ikke de erfaringer, vi nu har gjort med 7 års medlemskab, hvor der er sket en lang-

som, men støt integration – også på områder, hvor man som EF-modstander ikke havde forestillet sig det. Jeg kan godt nævne et område som det udenrigspolitiske samarbejde, som er gået langt videre og har fundet sted i langt videre omfang, end formentlig de fleste EF-modstandere forestillede sig i 1972. Netop når det drejer sig om det udenrigspolitiske samarbejde i EF, kan det være af væsentlig betydning, om EF har den karakter, det har nu, eller bliver udvidet med tre sydeuropæiske lande.

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Jeg har allerede forsøgt at give en lille vurdering, som man nu kan gøre det på nuværende tidspunkt, af de økonomiske aspekter. Jeg vil aldrig nogen sinde kunne acceptere ordene »at fattiggøre Danmark«. For at udrydde enhver misforståelse tager jeg ordet for at understrege, at det, der var min tankegang, var, at når hr. Jørgen Junior kører frem med fremskridtspartiets sædvanlige, egoistiske synspunkter, så må det forslag, der er til behandling for øjeblikket, nu ikke være så ringe igen. Det blev bekræftet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om Danmarks Journalisthøjskole.

(Lovforslag nr. L 77. Fremsat 6/12 79).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

J. K. Hansen (S):

Da vores ordfører i denne sag, hr. Jimmy Stahr, desværre er forhindret, skal jeg på hans vegne forelægge vore synspunkter omkring lovforslag nr. L 77 om Danmarks Journalisthøjskole.

Socialdemokratiet kan tilslutte sig det foreliggende lovforslag, som meget kort går ud på at sammenlægge Danmarks Journalisthøjskole og det statslige institut for presseforskning.

Der har altid stået megen respekt om det undervisningsarbejde og forskningsarbejde, som har været udført på disse institutioner, og der er ingen grund til at tro andet, end at sammenlægningen har mulighed for at lægge nogle alen til det positive. Når sammenlægningen skulle have gode muligheder for at lykkes, skyldes det ikke mindst, at det nedsatte lovrevisionsudvalg har kunnet fremlægge et udkast til et lovforslag i stor enighed, og at lovrevisionsudvalget har været sammensat så bredt med repræsentation fra både skole og erhverv.

Det er måske en af de ting, som har været et særkende for journalisthøjskole og institut, at der altid har været en god forbindelse og samarbejde mellem skolen og brugerne. Det har haft meget stor betydning for arbejdet på højskolen, og det har givetvis også været med til at sikre, at de storme, der ramte andre undervisningssteder i Danmark, på journalisthøjskolen må kendetegnes som briser. Det er så meget mere bemærkelsesværdigt, som de studerende på skolen, altså de kommende journalister, er en gruppe mennesker, som pr. definition ikke skulle være hverken mund- eller skrivelamme. Efter sammenlægningen vil der være lige gode muligheder for et positivt samarbejde med udgiver- og medarbejderorganisationerne.

Journalisthøjskolen har for øvrigt, så vidt det er oplyst over for mig, et bemærkelsesværdigt lille frafald under uddannelsen. Det kan skyldes, at man har fundet frem til en god blanding af teori og praktik, og det glæder mig da, at denne opdeling ifølge § 10 i lovforslaget er opretholdt.

Der er et par punkter, jeg gerne vil have nærmere oplysning om under udvalgsarbejdet. Det ene drejer sig om efteruddannelsen, som jeg virkelig anser for at være en væsentlig opgave for journalisthøjskolen. Jeg har en

fornemmelse af, at der ikke er kommet helt det sus i disse efteruddannelser, som man kunne ønske sig. Man kan spørge: skyldes det alene manglende bevillinger, eller er der også andre grunde hertil? Kan sammenlægningen efter ministerens opfattelse her få en negativ eller positiv betydning?

En anden ting, som jeg gerne vil pege på, er pressefotografuddannelsen. I bemærkningerne til lovforslaget oplyser ministeren, at der endnu ikke er taget stilling til, hvor denne uddannelse skal finde sted, på journalisthøjskolen eller på EFG, de erhvervsfaglige grunduddannelser. Vi stræber efter den størst mulige fleksibilitet i uddannelsesmønsteret, og der kan være en fare for, at en så relativt speciel uddannelse som uddannelsen til pressefotograf bliver en blindgyde og altså ikke giver tilstrækkelig fleksibilitet. Det taler for at henlægge den under de erhvervsfaglige grunduddannelser. På den anden side er der meget, der taler for, at pressefotografuddannelsen eller en stor del deraf finder sted på journalisthøjskolen, al den stund skrivende og fotograferende journalister har samme arbejdsområde og arbejdsfelt og derfor også bør følges i uddannelsen.

Men det er som sagt nogle mindre problemer i forbindelse med lovforslaget. Vi kan, som jeg nævnte i starten, tilslutte os selve lovforslaget.

Øllgaard (V):

Der er en hel del i det foreliggende lovforslag, vi godt kan se en begrundelse for, men der er også adskilligt, vi er skeptiske over for, og der er meget, vi vil søge yderligere belyst i udvalgsarbejdet.

To af de angivne formål med lovforslaget kan vi godt følge. Vi kan se nogen begrundelse for at forenkle et lidt kompliceret arrangement som det nuværende med en selvejende institution, journalisthøjskolen, og statsinstitutet for presseforskning, selv om ændringer fra selvejende institutioner til statsinstitutioner principielt er os imod, det vil vi dog bemærke.

Et andet angivet formål er at skaffe hjemmel for at gennemføre beslægtede uddannelser og især videreuddannelse, efteruddannelse og tillægsuddannelse. Dette formål er der god begrundelse for, specielt tillægsuddannelser.

[Øllgaard]

Der er endvidere ved fremsættelsen nævnt som formål en demokratisering af skolens styrelse. Hvis lovforslaget gennemføres, vil styrelsesreglerne ligge tæt op ad de regler, der gælder generelt om styrelse af de højere uddannelsesinstitutioner. På dette punkt er vi mere skeptiske. Vi har adskilligt at sige til gældende styrelseslov, som vi mener hverken er udpræget hensigtsmæssig eller demokratisk. Vi tror f. eks. ikke, at det er nogen god idé at styre alle disse temmelig forskellige institutioner på ens måde og kan derfor ikke se nogen særlig anledning til at lægge journalisthøjskolen op ad de institutioner, styrelsesloven omfatter. Der er adskillige elementer i lovforslagets afsnit om styrelsen, som vi finder kræver en nærmere drøftelse og nogen ændring.

Hvad angår den ganske gode tilknytning til erhvervet, der i dag eksisterer, og som der i lovforslaget og bemærkningerne lægges op til at bevare, mener vi, at en nær tilknytning mellem højskolen og erhvervet er uhyre værdifuld for alle parter i sagen. Der er for mig ingen som helst tvivl om, at uddannelsen bliver af større værdi gennem den tilknytning til erhvervet, som journalisthøjskolens uddannelse har – i modsætning til medieuddannelsen på RUC. I den forbindelse kan man undre sig lidt over, at journalisthøjskolen skal køre økonomisk så stramt, som adskilligt tyder på at det er tilfældet, mens medieuddannelserne har mere bevægelsesfrihed. Vi vil under udvalgsarbejdet gerne se på, om det er nødvendigt at fæstne denne tilknytning til erhvervet stærkere direkte i loven. I lovforslaget hviler også denne tilknytning i nogen grad på de meget vidtgående bemyndigelser til ministeren, der lægges op til.

Tilsvarende kan der vist være anledning til at fæstne mulighederne for tillægsuddannelserne, som vi lægger stor vægt på, stærkere direkte i loven. Også de hviler jo i forslaget på bemyndigelser til ministeren.

Vi er altid skeptiske over for meget vidtgående bemyndigelser til ministre, og vi vil – jævnfør, hvad jeg lige har sagt – se nøjere på, om bemyndigelserne i dette lovforslag virkelig med føje bør være så vidtgående, som der lægges op til. Der lægges jo op til, at ministeren kan træffe beslutninger i alle anliggender: styrelse og virksomhed, optagelse og selve uddannelsen.

På den baggrund vil vi også gerne se nærmere på hele optagelsesproceduren, bl. a. for at sikre optagelse også af elever, der ikke kommer lige akkurat ad den slagne vej til en uddannelse som journalist.

Der lægges i lovforslaget ikke op til en ændring af selve uddannelsen med hensyn til varighed og opdeling i teori og praksis, og det synes vi er såre fornuftigt. Den bemærkning skal dog ikke forstås sådan, at vi finder, at alt er såre godt, for det mener vi knap nok.

Den af lovrevisionsudvalget foreslåede 3-årige pressefotografuddannelse på skolen er ikke medtaget i lovforslaget, og det finder vi fornuftigt.

Med disse bemærkninger har jeg angivet, at der er adskilligt, vi finder anledning til at se nærmere på i dette beskedent udseende lovforslag, så vi tilsiger vores velvillige, men skeptiske medvirken ved udvalgsbehandlingen.

Eva Møller (KF):

Der er set med vore øjne en række positive aspekter i lovforslaget, men der er også områder, der umiddelbart giver anledning til nogle betænkeligheder, som dog muligvis kan ryddes af vejen i det udvalgsarbejde, der skal følge efter denne første behandling.

I lovforslaget sammenlægges to eksisterende institutioner, nemlig Danmarks Journalisthøjskole og instituttet for presseforskning, til én institution. Vi kan godt se det hensigtsmæssige i den sammenlægning ud fra arbejdsområder og delvis personsammenfald, men vi er betænkelige ved, at den nye fælles institution skal være en statsinstitution. Baggrunden for, at journalisthøjskolen indtil nu har været selvejende, er ønsket om en nær tilknytning til journalisterhvervet, ligesom man ønskede, at erhvervet skulle have indflydelse på styringen af skolen. Jeg er bekendt med, at man i betænkningen af 26. januar 1976 mener, at denne indflydelse kan sikres, selv om institutionen bliver en statsinstitution, og at man i udvalget finder, at den foreslåede overgang til statsinstitution er den bedste løsning. Men vi vil forbeholde os ret til ved udvalgsbehandlingen at bede om en nærmere redegørelse for de overvejelser, der ligger til grund for denne beslutning.

[Eva Møller]

Jeg vil i forbindelse med en eventuel overgang af journalisthøjskolen til en statsinstitution påpege, at det for det konservative folkeparti er væsentligt at understrege, at vi, hvis vi tilslutter os denne overgang, på ingen måde samtidig ønsker en større integration mellem journalistuddannelsen og andre uddannelser. Vi er generelt imod de ønsker, ministeren med jævne mellemrum fremsætter om integration af forskellige uddannelser.

Den foreslåede styring af journalisthøjskolen vil vi se på i udvalgsarbejdet, hvor vi gerne vil høre, hvilke tanker ministeren har om de enkelte grupperes forholdsmæssige repræsentation i specielt styrelsesrådet. Fra konservativ side lægger vi vægt på, at lærerne får den afgørende indflydelse på studierne indhold, mens selve tilrettelæggelsen skal ske i samarbejde med de studerende; det teknisk-administrative personale skal blot have den indflydelse, der er sædvanlig i samarbejds- og sikkerhedsudvalg.

Vi hilser med tilfredshed, at undervisningsministeren har fulgt en mindretalsindstilling fra lovrevisionsudvalget om, at studienævnets afgørelser kan indbringes for styrelsesrådet.

For det konservative folkeparti er det også en positiv ting, at der ikke i det foreliggende lovforslag er tildelt studienævnet samme kompetence med hensyn til ansættelse af visse lærere, med hensyn til udtalelse om ansøgers undervisningsmæssige kvalifikationer samt med hensyn til oprettelse og nedlæggelse af lærerstillinger, som vi kender det fra styrelseslovens bestemmelser.

Ligeledes finder vi, at sammensætningen af forskningsudvalget ligesom det grundsynspunkt, der er baggrunden for denne sammensætning, hører til blandt de positive dele af lovforslaget, idet man her betoner, at lærere med forskningskvalifikationer leder højskolens forskning.

Idet jeg håber på, at vi under udvalgsarbejdet kan drøfte de spørgsmål, jeg har nævnt, og herved få en uddybning af nogle problemer, tilsiger jeg på det konservative folkepartis vegne lovforslaget en grundig udvalgsbehandling.

Halvgaard (FP):

Det er virkelig interessant at følge udviklingen med hensyn til opbygningen af Dan-

marks Journalisthøjskole. Indtil 1962 foregik journalistuddannelsen udelukkende på et dagblad med mulighed for fra 1946 frivilligt at deltage i et 3 måneders kursus. I 1962 sker der det, at journalisthøjskolen bliver oprettet som en selvejende institution med tilbud om en teoretisk uddannelse på 2 gange 3 måneder. I 1970 gennemføres en 4-årig uddannelse med 2½ års teoretisk uddannelse plus 1½ års praktisk uddannelse på et dagblad med mulighed for efteruddannelse.

I 1975 blev der af 4 partier, og det var fremskridtspartiet, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti og det konservative folkeparti, foreslået en ændring af loven. Forslaget gik ud på at afkorte journalistuddannelsens teoretiske del fra 2½ år til 1½ år med krav om, at eleverne før optagelsen på højskolen havde sikret sig en læreplads, der kunne give dem den praktiske del af uddannelsen. Herudover foreslog man en nedskæring af aktiviteterne på institut for presseforskning.

Lovforslaget blev desværre ikke gennemført, men i stedet blev der nedsat et udvalg med henblik på en revision af loven, og på grundlag af udvalgets betænkning skal man altså i dag, i 1980, behandle et lovforslag, der for det første betyder sammenlægning af journalisthøjskolen og institut for presseforskning og for det andet en omordning af styrelsesreglerne, således at de kommer til at svare til de regler, der ligger generelt til grund for de højere uddannelsesinstitutioner. Det vil sige, at man for journalisthøjskolens ca. 420 elever og 34 deltidsansatte vil have etableret styrelse bestående af en rektor, prorektor, skoleråd, styrelsesråd, studienævn, forskningsudvalg, uddannelsesråd og optagelsesnævn. Jeg synes, det er et administrationsapparat, som efter min opfattelse er fuldkommen tåbeligt og uhensigtsmæssigt set i forhold til højskolens størrelse og kapacitet.

Det er endvidere uhensigtsmæssigt at gennemføre en styrelsesform for journalisthøjskolen i Århus på grundlag af loven om styrelsen for de højere uddannelsesinstitutioner, når denne lov jo gang på gang har været genstand for kritik og utilfredshed og man også fra flere partiers side har ønsket en revision af styrelsesloven.

Jeg må derimod henvise til det initiativ, der blev taget i 1975-76 af de fire partier med henblik på den revision af loven, som

[Halvgaard]

man dengang foreslog. Allerhelst så fremskridtspartiet, at Danmarks Journalisthøjskole som en brik i uddannelsessystemet med den opgave at etablere en erhvervsuddannelse selv planlagde, selv administrerede og selv finansierede sine aktiviteter uden dette folketings og statens indblanding. Det er naturligvis en ønsketænkning og vil indebære konsekvenser i forhold til alle andre erhvervsuddannelser, men det er i hvert fald et spørgsmål, som vi må beskæftige os med under udvalgsarbejdet i forbindelse med dette lovfor-slag.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

SF anser forslaget til lov om Danmarks Journalisthøjskole for at være et skridt i den rigtige retning, og det gør vi, fordi forslaget indebærer en demokratisering af uddannelsen. Demokratisering af uddannelserne er nemlig noget, som SF arbejder meget med, og vi har da også både positive og negative kommentarer til det foreliggende forslag.

Vi ser med tilfredshed, at rektor skal vælges. Det betyder foruden en fornyelse igennem periodiske udskiftninger, at rektor har større forudsætninger for at repræsentere institutionen i de tilfælde, hvor det kan være nødvendigt. Det betyder også mere ro og et bedre samarbejds-klima.

Skolerådet vælger rektor. Om skolerådet vil vi fremføre, at vi ikke føler os sikre på, at det er rigtigt at overføre en model fra de høje uddannelser, al den stund den model snart er 10 år gammel. Vi mener, man under udvalgsarbejdet bør drøfte, om det er en model, der også er egnet i 1980'erne.

Men et andet og mindst lige så væsentligt punkt er studienævnet. Vi finder det meget beklageligt, at undervisningsministeren under § 6, stk. 4, har afvejet fra et flertal i det udvalg, der har været nedsat for at skrive den betænkning, hvorfra dette lovfor-slag stammer. Det er det eneste væsentlige punkt, der afviger fra betænkningen, men det må anses for at være et punkt af meget stor betydning.

Vi finder, at man desavouerer studienævnet og dermed de studerende ved at indføre en så generel ankebestemmelse, som der her er tale om. I situationer, hvor det har afgørende betydning, vil studienævnet være uden kompetence. Vi mener også, at dette punkt kan give anledning til mange konflikter, idet

blot en enkelt kan obstruere studienævnets arbejde. Vi ønsker derfor at få at vide, med grund i hvilke erfaringer man ønsker denne ankemulighed indført.

I øvrigt mener vi, det er glædeligt at se, at der bliver taget fat på styrelsesforholdene inden for uddannelsesområdet, og vi håber, dette arbejde vil fortsætte, og at man også inden for kort tid inddrager en række andre uddannelser. Vi ønsker at deltage i et positivt udvalgsarbejde.

Ole Vig Jensen (RV):

Det kunne vist være rigtigt at slå fast netop fra denne talerstol, at vi her beskæftiger os med et meget væsentligt uddannelsesområde, og med den informationsmængde, der er til rådighed i dag, og med det ansvar, der påhviler journalister med hensyn til at formidle det ud til befolkningen, må man vel sige, at den uddannelse, vi beskæftiger os med her, ganske enkelt ikke kan gøres god nok.

Jeg synes, det er tilfredsstillende, at det lovrevisionsudvalg, der har siddet, i nogenlunde enighed har kunnet lægge op til dette lovfor-slag, og at ministeren i det store og hele har fulgt dets indstilling. Det er tilfredsstillende, også fordi dette lovrevisionsudvalg jo har været ganske bredt sammensat: brugerne af uddannelsen har været godt repræsenteret, og det jeg tror jeg er væsentligt, når vi skal videre i en modernisering på dette område.

Vi finder fra radikal side, at sammenlægningen af de to institutioner må være hensigtsmæssig og rigtig, sådan at de får én styrelse. Når ministeren siger, at den oprindelige form var noget kompliceret også rent styrelsesmæssigt, fristes jeg til at sige – uden i øvrigt at være enig med ordføreren for fremskridtspartiet – at det kunne forekomme, som om også dette system kunne blive kompliceret, for der er 6 organer, som på forskellige niveauer har styrelsesmæssigt ansvar. Jeg er bekymret for, at netop det kunne afstedkomme, at der fortsat var komplikationer, og vi kunne måske under udvalgsarbejdet undersøge, om det var muligt at forenkle det, selv om jeg godt kan se, at de enkelte styrelsesorganer har nogenlunde veldefinerede opgaver at skulle løse.

[Ole Vig Jensen]

Bemyndigelserne – der er ret vidtgående bemyndigelser til ministeren i dette lovforslag – vil vi gerne se lidt nærmere på under udvalgsarbejdet. Det er naturligvis ingen mistillid til ministeren, men det er som oftest betænkeligt at udstede alt for mange bemyndigelser, og dem kunne der se ud til at være en hel del af i denne lovgivning.

Vi vil også gerne under udvalgsarbejdet se nærmere på optagelsesbetingelserne og adgangskravene, men der er ingen grund til at sige mere om det her; jeg synes, det er velegnet under opklaringsarbejdet i udvalget.

Jeg vil også nævne, at de overvejelser, man har gjort sig om en uddannelse af pressefotografer i tilknytning til skolen, måske nok er værd at arbejde videre med – jeg ved ikke, om ministeren har taget stilling til, hvordan det skal foregå videre frem for pressefotografernes vedkommende – men personlig synes jeg ikke, at det er nogen fremmed tanke, at man knyttede en sådan uddannelsesretning specielt netop til Danmarks Journalisthøjskole.

Vi vil absolut se velvilligt på det foreliggende lovforslag og støtte dets videre vej frem under udvalgsarbejdet.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg var egentlig vældig glad for ordføreren for SF, fordi hendes tale gjorde det så nemt for mig selv at huske, hvad jeg skulle sige, for det var stort set således, at det, SFs ordfører var vældig glad for ved dette lovforslag, er jeg faktisk temmelig ked af, og omvendt. I hvert fald synes jeg, SFs ordfører ramte plet, da hun sagde, at dette er en demokratisering af styrelsesloven for Danmarks Journalisthøjskole. Det er det, og det er den væsentligste årsag til, at CD ikke kan medvirke – ikke fordi det er en demokratisering, men når det sker efter de principper, som vi i øvrigt kritiserer og ønsker at bekæmpe for de højere læreanstalter, føler jeg det ikke helt logisk, at vi nu også skulle udvide disse principper til at omfatte en ny institution. Men jeg vil gerne understrege, at det ikke er selve det princip, at Danmarks Journalisthøjskole bliver en statsinstitution, som vi har noget imod, men altså det, at man herved lægger den ind under nogle regler, som vi i øvrigt i anden forbindelse ønsker ændret, og som vi

om ganske få dage agter at fremsætte et nyt lovforslag om ændring af.

Men som alle ordførere også har været enige om – måske med undtagelse af socialdemokratiets ordfører – er dette forslag vel en blanding af lidt skidt og lidt kanel, og vi finder også positive ting i forslaget. Jeg finder det meget væsentligt, at man ved nedsættelse af uddannelsesrådet sikrer en forbindelse til det aktive, udøvende erhverv. Jeg tror ikke, journalistuddannelsen overhovedet kan overleve uden, fordi den i så høj grad bygger på aktuelle begivenheder og en indsigt i, hvordan man bedømmer aktuelle forhold. Jeg tror ikke, man kan undgå det, det kan ikke blive en uddannelse, der halter bagud.

Men det er altså stadig væk styrelsesreglerne, som vi ønsker at lave om, og jeg giver både hr. Halvgaard og hr. Ole Vig Jensen ganske ret i, at det virker overvældende med alle disse udvalg. Jeg kan forestille mig, at vi igen vil opleve problemer med lærere og de såkaldte fagkyndige, der må sidde i masser af møder og derved tage tid fra noget, som muligvis var noget væsentligere; det vil vi også gerne se på i udvalget.

Så bragte hr. Halvgaard også vores tidligere fælles forslag ind fra, jeg tror, det var 1976. Jeg er ikke i dag blevet pålagt at kæmpe for dette forslag, og det er jeg for så vidt godt tilfreds med, for med den udvikling, vi har oplevet, kan det i dag ikke være CDs hedeste ønske at begrænse uddannelser og forringe uddannelser og sætte uddannelseskravene ned. Jeg tror snarere, vi skal om ikke skrue kravene i vejret så måske sørge for, at måske specielt en journalistuddannelse ikke kommer til at halte bagud, at den i hvert fald ikke bliver ringere, end den har været før. Derfor har jeg nok ikke så forfærdelig megen sympati for det forslag mere. Jeg har heller ikke selv været med til at fremsætte det, så jeg er for så vidt heller ikke forpligtet til at gøre noget for det, men jeg mener ikke, at det i dag er aktuelt – hvad jeg ikke skal afvise det har været på det pågældende tidspunkt.

Det bliver altså en noget skeptisk udvalgsbehandling set fra CDs synspunkt, for jeg har ikke de store forventninger om, at ministeren vil ændre sit syn på styrelseslovens principper, men skulle ministeren føle sig kaldet til at foretage en revision af sine synspunkter, skal hun da være hjertelig velkom-

[Mimi Jakobsen]

men, og det vil vi se på med tilfredshed – det ville være yderst forfriskende, nu da styrelsesloven trods alt har virket i så mange år, som den har.

Steen Folke (VS):

For et par år siden var jeg med folketingets undervisningsudvalg på besøg på Danmarks Journalisthøjskole og fik et første-håndsbild af, at der nok kan siges at være et vist behov for demokratisering af institutionen. Vi havde et møde med forskellige repræsentanter for højskolen, og jeg ser, at et par er til stede her i embedsmandslogen. Det var da for så vidt interessant og udmærket, men der var ikke nogen repræsentant for de studerende ved højskolen, som vi talte med ved den lejlighed. I stedet for havde man tilkaldt journalist Lisbeth Knudsen fra Berlingske Tidende, og jeg kunne forstå, at lederen fandt, at hun på bedre måde repræsenterede de studerendes synspunkter end de studerende, der var på institutionen på det tidspunkt, og hun havde da vist for ikke så længe siden forladt skolen.

Jeg synes i det hele taget, det er et hovedproblem ved det forslag, der så er kommet ud af det, selv om det indebærer en demokratisering, at de studerendes indflydelse stadig ser ud til at have været for ringe. Det synes jeg bl. a. gælder, når man ser på det udvalg, der har arbejdet med sagen. Jeg forstår, at de studerende har haft en enkelt repræsentant i et ret stort udvalg. Jeg synes mildest talt ikke, det har sat sig de store spor i udvalgets betænkning, for så vidt som den er refereret her; jeg forstår, der er afgivet dissens på et enkelt punkt. Jeg mener nok, der er grund til at kigge kritisk på mange punkter i dette lovforslag.

Efter min mening havde det været langt bedre, om man havde sat den styrelseslov, der gælder for de højere uddannelser, i kraft også for Danmarks Journalisthøjskole. Jeg mener ikke, at den styrelseslov er fremragende – jeg har også kritiseret den – og mener, den sagtens kunne forbedres på en række punkter, men den er dog langt bedre end det, der nu er forslag om at indføre for Danmarks Journalisthøjskoles vedkommende.

Der er også nogle ting, vi er enige i. Vi er enige i, at journalistuddannelsen ikke skal forringes, at man skal fastholde en 4-årig

uddannelse med den teoretisk-praktiske blanding, der er tale om; det synes vi er udmærket.

Problemerne opstår i høj grad i forhold til hele den styrelsesordning, der nu foreslås indført. Jeg mener, at de punkter, hvor det foreliggende forslag afviger fra styrelsesloven for de højere uddannelser, vistnok alle er i det, jeg vil vurdere som negativ retning.

En af tingene – og det har vist ingen været inde på, hvad jeg synes er ret uhørt – er dette med, at undervisningsministeren kan blande sig i alt på skolen. Det synes jeg i virkeligheden er temmelig uhyggeligt. Jeg håber sandelig ikke, at dette her skal være en murbrækker for, at det bliver tilfældet på alle mulige højere uddannelsesinstitutioner. Der står udtrykkelig i fremsættelsestalen, at denne indblanding kan foregå i alle anliggender, også i faglige skønmæssige anliggender. Jeg må sige, jeg var målløs, da jeg læste det. Hvad er meningen? Hvorfor skal undervisningsministeren blande sig i faglige skønmæssige anliggender? Det vil jeg meget gerne have en forklaring på. Jeg synes altså, det er udtryk for en meget uhyggelig tendens i virkeligheden, at ministeren skal kunne blande sig på den måde i detaljerede faglige forhold.

Der er også mere detaljerede ting, jeg er utilfreds med. Det er dette med forskningsudvalgene og den position, de får. Det er jeg betænkelig ved specielt med udformningen af § 12, hvor der står:

»Medarbejderne beslutter efter drøftelse med forskningsudvalget selv, hvilke forskningsopgaver de vil tage op . . . «

Det vil jeg i hvert fald meget gerne have tydeliggjort under udvalgsbehandlingen. Af bemærkningerne fremgår det nærmest, som om medarbejderne har den suveræne ret til at afgøre, hvad de skal forske i. Det håber jeg også er rigtigt, men jeg vil indrømme, jeg var lidt betænkelig, da jeg så paragraffens bemærkninger.

Et andet punkt er spørgsmålet om rektorens kolossalt magtfulde position: det er jo »rektor, rektor, rektor« hele vejen som formand for dit og dat og alting. Jeg synes ikke, det rimer med demokratiseringstendenserne i øvrigt at give rektor denne uhyre centrale placering overalt.

Det er også uafklaret eller i hvert fald ikke specificeret, i hvilket forhold forskellige grupper skal repræsenteres, men jeg må for-

[Steen Folke]

stå af bemærkningerne – og det vil jeg gerne have bekræftet af ministeren – at det, der er tanken, er det, der svarer til 50–25–25-modellen eller noget i den retning, men det kunne det i hvert fald være rart at få opklaret.

Der er også nogle lidt mere pudsige ting, synes jeg nok, i forbindelse med f. eks. optagelsesprøve. Det, man skal vurdere dér, er ansøgerens talent, står der. Jeg er spændt på at høre, hvordan man vil finde ud af i disse optagelsesprøver, hvilket talent folk møder op med. Der er sikkert nogle helt nye journalistiske metoder, jeg ikke kender, til at undersøge folks talent. Så står der dog til beroligelse, at man også vil kigge på objektive kriterier, og det er da godt nok så.

Jeg er ligesom SFs ordfører overordentlig ked af, at man vil udhule studienævnenes reelle muligheder på talrige måder. Det er jo det organ, hvor de studerende kan få en reel indflydelse på tingene, og så vil man udhule det både ved at sige, at dette studienævn ikke har kompetence på en lang række områder, som studienævn ved højere uddannelsesinstitutioner ellers har det, og dernæst ved at indføre denne generelle rekursmulighed til styrelsesrådet, som jo altså gør studienævnets arbejde fuldstændig umuligt i praksis; det kan man lige så godt se i øjnene. Jeg synes, det er meget beklageligt, at man vil indføre den slags ordninger.

Der kunne nævnes flere ting, men det er tiden vist ikke rigtig til, så jeg vil nøjes med konkluderende at sige, at VS, som det vist er fremgået, stiller sig overordentlig kritisk til dette lovforslag.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti har den opfattelse, at al uddannelse i Danmark må hvile på så højt et kundskabsniveau, som vi undervisningsmæssigt og økonomisk er i stand til at give den. Det gælder for folkeskoleuddannelsen, det gælder for mellemuddannelserne, det gælder for uddannelsen på de højere læreanstalter, og det gælder selvfølgelig også for uddannelsen af journalisterne. Efter vor vurdering rummer det foreliggende lovforslag en forbedring af denne uddannelse ved sin opdeling i 2½ års teoretisk og 1½ års praktisk uddannelse og også tilknytningen til det praktiske erhvervsliv.

Men i undervisningsministerens fremsættelsestale hedder det bl. a.:

»Styrelsesreglerne vil komme til at ligge nær op ad de regler, der gælder generelt efter loven om styrelse af de højere uddannelsesinstitutioner.«

Nu har vi nok bemærket sprogbrogrugen »ligger nær op ad« og har glædet os lidt over den opblødning, der ligger her. Kristeligt folkeparti har som bekendt sammen med andre partier her i salen jo netop fremsat forslag om ændring af styrelsesloven for de højere læreanstalter med henblik på ændring af styrelsesreglerne i retning af større medbestemmelse og ansvar til lærersiden.

Vi erkender, at der i forslaget er en tendens i positiv retning, hvad det angår, men vi mener stadig, der er stort behov for en virkelig ændring i retning af det forslag, vi tidligere har fremsat, og selv om der er mange andre detaljer, der skal diskuteres i udvalget, vil dette problem være ret afgørende for os, og mulighederne under udvalgsarbejdet for at ændre forslaget i den retning, vi tidligere har foreslået, vil være medbestemmende for vor endelige stilling til dette lovforslag.

Alfred Hansen (DR):

Der er fremført, at det er en klar forbedring, at de to institutioner bliver lagt sammen, men man kunne måske også som alternativ til dette bringe i forslag, at institut for presseforskning måske mere naturligt hører hjemme f. eks. på Århus universitet; det er et af de spørgsmål, vi må have klaring på i udvalget. Normalt hører forskning jo hjemme på universiteterne, og derfor må det være oplagt at få kulegravet problemet om, i hvor høj grad uddannelsen af en journalist er afhængig af, at man i samme hus og med samme ledelse også har en forskningsopgave.

Retsforbundet er imod enhver form for adgangsbegrænsning, men det skal ikke forstås på den måde, at alle, der ønsker at få en uddannelse, skal kunne få den, uanset hvilke krav de end kan opfylde. Vi må naturligvis stille absolutte krav ved optagelse. Men så mener vi faktisk også, at hvis man kan klare disse optagelsesprøver, skal man have mulighed for at få den uddannelse, man har vist man har evner til, og som man ved sin ansøgning også har givet udtryk for at man ønsker.

[Alfred Hansen]

Naturligvis bør der i journalistuddannelsen være en god portion teori. Men det er vel nok en af de uddannelser, hvor ens fremtidige virke vil være stærkest afhængigt af, i hvor højt grad man i sin elevtid, sin læretid, har haft mulighed for at følge arbejdet på en avis, i radio, i TV, hvordan alle medieapparaterne fungerer. Derfor synes jeg, at man i uddannelsen af journalister bør lægge større vægt på det praktiske arbejde og den praktiske erfaring end på den teoretiske. Da socialdemokratiet i sin øvrige uddannelsespolitik giver udtryk for, at vi skal have mindre teori og mere praktik, synes jeg netop, journalistuddannelsen var et særdeles fornuftigt sted at starte. Der er andre steder i uddannelses-systemet, hvor jeg er mere betænkelig ved socialdemokratiets og regeringens nedvurdering af det teoretiske.

Journalisteleverne vil i konsekvens af det, jeg her har sagt, efter min mening have godt af at komme ud på lokalredaktionerne i større udstrækning, end det er tilfældet i øjeblikket. For netop i det praktiske arbejde får eleverne jo mulighed for at få kendskab til de mange emneområder, som en journalist får brug for. Herudover kunne et længere praktikophold på hovedredaktionerne give grundlag for et større overblik over det mangesidede arbejdsområde, som et dagblad spænder over, ja, man kunne vel næsten sammenligne det med en meget stor blandet landhandel.

Efteruddannelsesproblemerne er mærkbare: til dato har der reelt ikke været tale om nogen nævneværdig form for efteruddannelse. Jeg kan give den oplysning, at der inden for det sidste halve år er ansat en af skolens lærere som en slags efteruddannelsesleder, og i konsekvens af denne kendsgerning vil jeg gerne spørge ministeren, om denne ansættelse skal tages som udtryk for, at der nu vil blive sat effektivt ind for at få etableret reelle efteruddannelsesmuligheder for journalister.

Jeg mener samtidig, der er grund til at kritisere den tekniske bemanding af skolens radio- og TV-studier. Der findes i dag 1½ medarbejder i studierne, hvoraf den ene er næsten konstant beskæftiget med det hold, der har mediespeciale i TV i hvert semester.

Den halve medarbejder er samtidig en form for pedel, og her er der brug for mere personale, især når man tager i betragtning, at det er de elektroniske medier, der kommer til at præge massekommunikationen i de

nærmest forestående år. En forøgelse af antallet af teknikere vil betyde større muligheder for at benytte radio og TV som medier i modulundervisningen.

Jeg har også nogle generelle holdninger til journalisthøjskolen, som den er i dag. Det er en relativt let uddannelse, hvis man først er blevet optaget, men netop optagelsen er så besværlig. Der er hvert år i hvert semester 300-400, der ønsker optagelse, men kun 90 slipper igennem nåleøjet. Dette er ikke udtryk for, at kun 90 er kvalificerede; det forhold, jeg her har skitseret, er udtryk for en særdeles restriktiv adgangsbegrænsning. Men er man først kommet ind på skolen, er der som sagt ikke nævneværdige problemer med at klare uddannelsen.

Jeg vil gerne spørge ministeren, hvad ministerens kommentar er til det, der tidligere har været inde i debatten, nemlig forslaget om, at man skal have en praktikplads før optagelsen. Hvordan er ministerens indstilling til dette forslag?

Hvad er så grunden til, at uddannelsen har været ret let at gennemføre, når først man er optaget? Hvordan er det faglige niveau på journalisthøjskolen?

Jeg har forsøgt at analysere, hvad det er for grupper, der fungerer som lærere på journalisthøjskolen. Der er, så vidt jeg har kunnet få oplyst, en del ældre afdankede redaktører fra aviser og ugeblade, hvis blade i deres ledelsesperiode har lidt store oplagsmæssige tilbageslag, hvorefter de naturligvis er blevet sat på porten, og hvoraf en del, er det mit indtryk, har fået ansættelse på journalisthøjskolen.

Herudover er der akademisk uddannede lærere, og det kan jo være særdeles relevant, da man skal have en teoretisk uddannelse, men de mangler altså det, som er vigtigt for at kunne uddanne journalister, nemlig kendskab til en dagbladsredaktions daglige virke; dem er der ikke så mange af. Så er der de lærere, der både har arbejde på en dagbladsredaktion og har en eller anden form for speciel uddannelse og ekspertise. Det lyder i grunden tiltalende med disse kvalifikationer. Dem er der to af.

På mange områder lægger forslaget op til åbenlyse forbedringer, men der er også mange aspekter og tendenser i forslaget, som giver grund til at spå et meget livligt og kritisk

[Alfred Hansen]

udvalgsarbejde, og her vil retsforbundet være en konstruktiv samarbejdspartner.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg tror i og for sig, at fru Mimi Jakobsen ramte noget centralt, da hun beskrev en situation for sig selv og en anden ordfører, hvor hun sagde, at det, den anden syntes var godt, syntes hun var negativt, og omvendt. Det er egentlig blevet mit indtryk af den række af de ting, der er sagt her, at det, den ene taler var tilfreds med, var den næste taler utilfreds med. Jeg gad vide, om udvalgsbehandlingen ikke skulle ende med at vise, at forslaget måske trods alt har ramt et meget godt midterpunkt imellem nogle meget modstridende synspunkter.

Der er rejst en lang række spørgsmål og områder, man gerne vil have nærmere belyst, det var spørgsmålet om tillægs- og efteruddannelserne, styrelsesreglerne, bemyndigelsesreglerne, optagelsesprocedure osv. Jeg finder, at disse områder er bedst egnede til at viderebearbejde i udvalget, og jeg kan tilsige al min samarbejdsvilje til under udvalgsarbejdets forløb at få kulegravet de problemer, udvalget måtte ønske.

Jeg skal kun berøre nogle ganske få ting. Spørgsmålet om efteruddannelse har været rejst fra flere sider. De, der kender betænkningen, vil vide, at efteruddannelse også har spillet en meget stor rolle for det udvalg, der har skrevet betænkningen, og jeg kan sige, at jeg selv personlig har den opfattelse, at efteruddannelsesproblemet er et vigtigt problem at tage fat på ikke mindst inden for dette område. Jeg tror, det var hr. J. K. Hansen, der spurgte, om det var penge, der var årsagen til, at der ikke var gjort mere ved det. Jeg skal ikke lægge skjul på, at efteruddannelse ikke er nogen billig affære, og at penge til udvidelser ikke er det, undervisningsministeriet for øjeblikket flyder mest over med. Men jeg kan da nævne, at vi netop her for nogen tid siden har været med til at støtte et projekt – det er foregået over beskæftigelsesmidlerne – et projekt, der skulle se på behovet for efteruddannelse. Det nævner jeg, fordi der blev spurgt lidt om ministeriets holdning til disse problemer; det er altså en form for svar, at vi har en positiv holdning til det.

Jeg skal ikke gå ind i de mange bemærkninger, der var, for som sagt tror jeg, de eg-

ner sig bedre til udvalgsbehandling, men jeg vil dog godt sige nogle enkelte ting til enkelte af ordførerne.

Til hr. Halvgaard vil jeg sige, at jeg ikke deler fremskridtspartiets – skal jeg være høflig – særprægede uddannelsespolitiske betragtninger.

Hr. Alfred Hansen udtalte ønske om, at der blev lagt yderligere vægt på det praktiske, og hr. Alfred Hansen undrede sig over, at jeg ikke havde kunnet foreslå det, al den stund socialdemokratiet gik ind for mere praktisk betonedede indslag i uddannelsen. Ja, det gør vi på en række områder, men jeg tror også, det er hr. Alfred Hansen bekendt, at vi nok lægger vægt på det praktiske, men ikke så langt, at vi ender ovre i den rene mesterlære, og jeg tror, det var det, hr. Alfred Hansen var ved at gøre i sine betragtninger her.

Så havde hr. Alfred Hansen nogle overvejelser om adgangs begrænsning. Jeg vil dertil blot sige, at der også er et hensyn til beskæftigelsen, og med de tal, hr. Alfred Hansen selv lagde på bordet her for færdiguddannede journalister, hvis vi åbnede fuldt, kunne jeg godt forestille mig et og andet beskæftigelsesproblem bagefter.

Hr. Alfred Hansen spurgte også om min indstilling til spørgsmålet om praktik inden optagelsen. Den fremgår imidlertid klart af dette lovforslag; havde jeg haft en anden indstilling, havde den også afspejlet sig i lovforslaget.

Endelig må jeg sige, at hr. Alfred Hansens bemærkninger om lærerne ved Danmarks journalisthøjskole, når jeg skal være høflig, var mere end forbløffende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter. (Finansiering af energibesparende foranstaltninger og brandsikring samt lejerens overtagelse af udlejningsejendomme på andelsbasis m.v.).

(Lovforslag nr. L 75. Fremsat 5/12 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Majken Hessner (S):

Lovforslaget om ændring af realkreditinstitutterne skal ses dels som en konsekvens af boligforliget fra 1979, dels som et led i regeringens samlede energipolitik. Det indeholder ud over nogle reguleringer, som er en følge af anden lovgivning, tre hovedelementer, som jeg vil kommentere særskilt.

I regeringens energiplan fra 1976 lægges der vægt på, at vi begrænser vores samlede import af olie og satses på udvikling og anvendelse af andre energiformer. Samtidig lægges der vægt på, at vi forsøger at spare på det forbrug, vi allerede har. Vi bruger tæt op mod halvdelen af vores samlede energimængde til opvarmning, og det er naturligt at sætte ind her med besparelser, da muligheden er særdeles stor og de besparende foranstaltninger giver en meget hurtig virkning.

Med de priser på energi, vi har nu, er besparelser netop her ikke bare en samfundsøkonomisk nødvendighed, men i lige så høj grad en nødvendighed for den enkelte forbruger. Derfor er der også allerede i tidligere lovgivning stillet krav om isolering og givet mulighed for hjælp til disse foranstaltninger på forskellig vis.

Men af den redegørelse, som boligministeriet udsendte her i marts 1979, fremgår det klart, at den opstillede målsætning for energibesparende foranstaltninger i boligmassen ikke er opnået. Det skyldes bl. a., at finansieringsmulighederne har været for utilstrækkelige, og det skyldes nok også, at de tidligere regler specielt har tilgodeset dem, der i forvejen havde bedst råd til at udnytte noget sådant. Det skyldes sikkert også, at man ikke har eller har kunnet udnytte mulighederne, fordi man har boet i ejendomme, hvor de

foranstaltninger, der skal til for at isolere, egentlig ikke er dyre nok til, at man kan finansiere dem over realkreditlån efter reglerne for ombygning. Derfor er det nødvendigt netop igennem realkreditens øgede muligheder for optagelse af lån at stimulere det videre arbejde.

Det fremgår ikke direkte af lovforslaget, men kun af bemærkningerne, at en øget adgang til optagelse af realkreditlån også skal ydes til installation af godkendte anlæg til vedvarende energi, og derfor vil jeg bede boligministeren præcisere, at det er hensigten.

I forbindelse med loven om brandsikring af ældre beboelsesejendomme er en del af den ældre boligmasse samtidig blevet isoleret, men arbejdet tilbagestår stadig for en meget stor del af boligmassen. Også her er det nødvendigt med øgede muligheder for lån for at fremskynde både brandsikringen og de energibesparende foranstaltninger, der følger med, når brandsikringen alligevel udføres.

For det tredje tager lovforslaget sigte på at lette adgangen til omprioritering af beboelsesejendomme, når de overtages af lejerne på andelsbasis. Det er en opfyldelse af aftalerne om boligforliget sidste sommer, og det betyder først og fremmest, at det bliver økonomisk lettere for de lejere, der ønsker at erhverve den ejendom, de bor i, og det betyder formentlig samtidig, at flere ejere vil ønske at sælge beboelsesejendomme til lejerne på andelsbasis. Begge dele er vi i socialdemokratiet særdeles tilfredse med; vi kan varmt tilslutte os lovforslaget og håber på en både positiv og hurtig udvalgsbehandling.

Bjørn Elmquist (V):

Ja, det er jo korrekt, at forslaget har tre hovedelementer, og så er der noget oprydningssarbejde til sidst, hvor man prøver at ajourføre nogle ændringer, som kommer fra EF-beslutninger og andre lovgivningsmæssige ændringer.

De tre hovedelementer har den foregående ordfører jo været inde på, og jeg skal ikke fortabe mig i detaljen. Det er jo alt sammen meget fornuftigt, og vi vil fra venstres side også gerne medvirke til et positivt stykke udvalgsarbejde, men jeg vil alligevel fremsætte